

نگین استان‌های ایران

استان لرستان استان پل‌های قدیمی

حمزه خیراللهی

معصومه مرادیان

www.ketab.ir
www.daneshgah.com
www.ketab.ir

■ سرشناسه: خیرالهی، حمزه، ۱۳۵۰ - عنوان و نام پدیدآورنده: نگین استان‌های ایران: استان لرستان استان
پل‌های قدیمی / حمزه خیرالاهی، معصومه مرادیان. ■ مشخصات نشر: تهران: نشر انتخاب، ۱۳۹۶. ■ مشخصات
ظاهری: ۱۹۰ ص.: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار (بخشی رنگی)، نقشه (بخشی رنگی) ..

ISBN: 978-600-8607-79-3

■ وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا. ■ یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۴ - ۱۸۹. ■ عنوان دیگر: استان لرستان استان
پل‌های قدیمی. ■ موضوع: لرستان. ■ موضوع: Lorestan (Iran: Province) ■ موضوع: لرستان -- تاریخ. ■ موضوع:
Lorestan -- History: Lorestan (Iran: Province) ■ موضوع: لرستان -- آثار تاریخی. ■ موضوع: Lorestan
(Iran: Province) -- Antiquities ■ رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ خ ۹۴۵/۵۷ DCR۲۰۵۷ ■ رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۵۲

■ شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۸۸۹۰۵

نشر انتخاب

ناشر کتاب‌های دانشگاهی

نگین استان‌های ایران

استان لرستان استان پل‌های قدیمی

مؤلف:

حمزه خیرالاهی

معصومه مرادیان

| حروفچینی: موسسه مهر | چاپ و صحافی: موسسه مهراد

| چاپ اول: ۱۳۹۶ | شمارگان: ۱۰۰ جلد |

| شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۰۷-۷۹-۳ |

حق چاپ محفوظ است

خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۱۲۶، طبقه چهارم

www.nashreentekhab.com
nashreentekhab@gmail.com

پیشگفتار

استان لرستان سرزمینی کوهستانی است که به جز تعدادی درهٔ آبرفتی و چند دشت کوچک، ناحیهٔ هموار ندارد. این ناهمواری‌ها که دارای سنگ‌های دگرگونی است، در نتیجهٔ مجاورت با گنبد‌های خارایی (درونی) الوند و سربند (شازند) پدید آمده‌اند. در ناهمواری‌های اصلی استان (ارتفاعات اصلی زاگرس)، کوه‌ها به طور منظم از شمال غربی به سوی جنوب کشیده شده‌اند. این ناهمواری‌ها که معمولاً با دره‌های عمیق همراه‌اند، اغلب فشرده، بلند و ناصاف هستند؛ در حالی که ناهمواری پیشکوه‌های داخلی به صورت تپه‌ماهورهای گنبدی شکل و کم ارتفاع خودنمایی می‌کنند و نقاط بلند آن‌ها، به گنبد‌های خاراخی مربوط‌اند. استان لرستان دارای آب و هوای متنوع است. در زمستان، هنگامی که در شمال لرستان برف و کولاک و سرمای شدید جریان دارد، قسمت‌های جنوبی آن از هوای مطبوع و بارانی برخوردار است. بر روی این اقلیمی نشان می‌دهند، خرم‌آباد دارای زمستانی معتدل و تابستانی گرم است و بروجرد، سبز، سرد و تابستانی معتدل دارد. الیگودرز نیز زمستانی بسیار سرد و تابستانی معتدل دارد. استان لرستان جایگاه آثار باستانی و تاریخی فراوانی است که می‌توان آن‌ها را به سه دوره پیش از تاریخ، دوره ایران باستان و دوره اسلامی تقسیم کرد. یافته‌های پیش از تاریخ لرستان، بیشتر شامل نقاشی‌ها، کنده‌کاری‌های غار، اسلحه‌ها و اشیای مفرغی هستند. به دلیل کوهستانی بودن منطقه، نخستین ساکنان در مناطق مرکزی استان سکونت یافتند. در این استان، بیش از ۲۵۰ غار و پناهگاه صخره‌ای وجود دارد که نیمی از آنان در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده‌اند. از جمله غارهای مهم می‌توان به غارهای منقوش پیش از تاریخ هومیان یک، هومیان دو و میر ملاس کوه‌دشت و دوشه بخش چگنی خرم‌آباد، غارهای مسکونی پیش از تاریخ دره خرم‌آباد مانند غارهای پاسنگر، قمری، کنجی، گرارجنه و یافته و غار باستانی و شگفت انگیز تلماکره پلدختر اشاره کرد. از دوره‌های هخامنشیان و ساسانیان، پل‌ها و دره‌های ویران شده، سوراخ به حای مانده‌است. پل دختر، پل کشکان، پل شاپوری، پل کلهر، پل معمولان و نیز قلعه فلک الافلاک از این دسته‌اند. گورستان‌ها و تپه‌های تاریخی فراوانی در بیشتر مناطق این استان وجود دارند که هنوز مورد کاوش باستان‌شناسی قرار نگرفته‌اند. فلک الافلاک یا دژ شاپورخواست قلعه‌ای تاریخی در مرکز شهر خرم‌آباد در استان لرستان است. فلک الافلاک با نام قلعه دوازده برجی هم شناخته می‌شود. قلعه فلک الافلاک بر فراز تپه‌ای مشرف به شهر خرم‌آباد و در نزدیکی رودخانه خرم‌آباد قرار گرفته و چشم‌گیرترین اثر تاریخی و گردشگری درون شهر خرم‌آباد است.

در استان لرستان بیش از ۱۰ پل تاریخی وجود دارد که تعداد زیادی از این پل‌ها حیرت‌انگیز بیش از ۲۰۰ متر و چشمه‌طاهایی به طول بیش از ۳۰ متر جلوه‌هایی از فناوری و معماری پیشینیان است.

استان لرستان به دلیل قرارگیری در رشته کوههای زاگرس و وجود منابع فراوان آب دارای موقعیت بسیار خوبی از لحاظ گردشگاه‌ها و دیدنی‌های طبیعی است. این استان به دلیل آن که یک استان چهار فصل و دارای آب و هوای متنوعی است و سه ناحیه مشخص آب و هوایی را دارد می‌توان هر گونه دیدنی طبیعی را در این استان مشاهده نمود. کوهستان‌های مرتفع، آبشارهای متعدد، دریاچه‌های طبیعی، جنگل‌های وسیع بلوط و چند دشت وسیع در لرستان نشان می‌دهد که این استان ظرفیت‌های بسیاری برای جذب گردشگر دارد.

این استان زیبا با آنکه دارای قابلیت زیادی است اما هنوز مورد بهره برداری دقیق و اصولی قرار نگرفته است و تعداد بیکاران در آن بسیار است امید آن می‌رود که با برنامه ریزی دقیق بتوان از توان‌های این استان برای مردم با غیرت آن بهره گرفت

حمزه خیرالهی - معصومه مرادیان

فهرست

۱۵	استان لرستان و موقعیت جغرافیایی
۱۵	عوارض جغرافیایی استان لرستان
۱۵	وجه تسمیه استان لرستان
۱۸	ویژگی فرهنگی استان لرستان
۱۸	پوشاک مردان و زنان
۲۰	ویژگی‌های اقتصادی و معیشتی استان لرستان
۲۰	ارزش کل تولیدات ۴۳۶۹۸: میلیارد ریال
۲۶	گیاهان دارویی با جینه پنهان در دل طبیعت
۳۱	اوشین a. šan، نام لری: ازبوه azbowa
۳۱	اسطوخودوس (مغرب یونانی) Ostuxu، نام لری: گلو gol-ru
۳۱	اوجا Uja، نام لری: ورج
۳۲	بابونه bābūna، نام لری: بویه (گر) bow īna
۳۳	بُن سرخ، نام لری سُرپا sor-pā، نام لکی: بُن سَهر bon-soer
۳۳	بنه bana، نام لری: فُلن golen
۳۳	بومادران، نام لری: برنج داس
۳۳	به، نام لری: بید beed
۳۳	بنجه غازی، نام لری: پاقرزو pāgezū
۳۳	پنیرک، نام لری: توله tūla
۳۳	پونه، نام لری: پینه pīna
۳۳	نام فارسی: (?)، نام لری: پینومه penoma
۳۳	توت وحشی، نام لری: تی یره Tī-yara
۳۳	جغجغه، نام لری: چَقَقَقَه
۳۳	زیره، نام لری: زیره
۳۴	سریش، نام لری: زرشک
۳۴	شقایق، نام لری: گل کاسه اَشکِسَه gol-e kāsa eškes-a
۳۴	شینگ، نام لری: شین Šeen
۳۴	شیرین بیان، نام لری: ملیم malīm
۳۴	علف چای (چای کوهی)، نام لری: کلنه kolena
۳۵	فرفیون، نام لری: شیرشیرک
۳۵	کِرپ kerp، نام لری: کِرَف kerf

۳۵	کنجد، نام لری: کنجی konjī
۳۵	کنگر، نام لری: کتر kener
۳۵	کیکم، نام لری: کیکم kekem
۳۵	گَوَن gavan، نام لری: گوون gowen
۳۶	محب، mahlab، نام لری: ملهو malho
۳۷	روش مصرف
۳۷	ویژگیهای اقلیمی استان لرستان
۳۸	پوشش گیاهی استان لرستان
۳۹	پوشش جانوری استان لرستان
۴۰	منطقه حفاظت شده اشترانکوه
۴۰	منطقه حفاظت شده سفیدکوه
۴۰	عوارض طبیعی استان لرستان
۴۰	ناهمواری‌های استان چگونه ایجاد شده اند؟
۴۱	کوه‌های استان لرستان
۴۴	کاروانسرای رباط شور و قنات ماهان در دستگاه حیات وحش رباط شور
۴۶	پوشش گیاهی سفید کوه
۴۶	حیات وحش سفید کوه
۴۶	ویژگی و سیمای عمومی منطقه سفید کوه
۵۱	پوشش گیاهی کوه هشتاد پهلو
۵۱	حیات وحش کوه هشتاد پهلو
۵۲	کوه کبیرکوه: با ارتفاع ۱۷۶۰ متر در جنوب پلدختر
۵۲	منطقه حفاظت شده کبیرکوه
۵۳	کوه‌های لرستان پتانسیلی برای توسعه در یک نگاه
۵۶	اکتشاف، بهره برداری بهینه از معادن کوه‌های لرستان و رونق اقتصادی
۵۶	رفع مشکل کم آبی برخی نقاط کشور و افزایش محصولات کشاورزی در گرو مهارآبهای لرستان
۵۷	غارهای استان لرستان
۶۵	رودخانه‌های استان لرستان
	ررسی روند تغییرات بارش دبی زیر حوضه‌های رودخانه کرخه با استفاده از روش‌های ناپارامتریک حوضه آبریز
۶۷	کشکان
۶۷	خصوصیات جغرافیای حوضه و رودخانه کشکان
۷۴	نتیجه گیری

۷۶	بررسی خصوصیات سیلاب‌های شهری در مسیل‌های شهرستان خرم آباد و نقش آن در مدیریت سیلاب
۸۲	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۸۳	دریاچه‌ها و تالاب‌های استان لرستان
۸۶	آبشارهای استان لرستان
۸۸	چشمه‌های استان لرستان
۸۸	سدهای استان
۸۹	اقتصاد طرح
۸۹	مشخصات رودخانه
۸۹	مشخصات روضه آریز
۸۹	ویژگی‌ها
۹۰	سد آبسرد
۹۰	مشخصات سد آبسرد
۹۰	اهداف
۹۱	مختصات جغرافیایی
۹۱	مشخصات سد گلرود
۹۱	مشخصات سد گلرود در مکان یابی
۹۱	اهداف احداث
۹۲	رودخانه گلرود
۹۳	دشت‌های استان لرستان
۹۳	پوشش گیاهی استان لرستان
۹۵	پوشش جانوری استان لرستان
۹۶	ویژگی‌های جمعیتی استان لرستان
۹۶	جمعیت استان لرستان
۹۹	زبان در استان لرستان
۹۹	دین و مذهب در استان لرستان
۱۰۰	بررسی زمین‌شناسی دشت‌های لرستان و تاثیر آن بر کیفیت و کمیت منابع آب
۱۰۳	معرفی دشت‌های استان
۱۰۳	۱- دشت بروجرد
۱۰۳	۲- سراب جلدا
۱۰۳	۳- ازنا - الیگودرز
۱۰۵	نور آباد غربی - دلفان

۱۰۵	۵-هومیان - دیالی
۱۰۵	۶-تالان دشت - جالوند
۱۰۵	۷-دشت ترهان
۱۰۶	۸-دشت رومشگان
۱۰۶	چغلوندی
۱۰۷	۱۰-الشتر
۱۰۷	۱۱-خرم آباد
۱۰۸	کوهدشت
۱۰۸	۱۳-کشماهور
۱۰۸	۱۴-پلدختر
۱۰۹	نتیجه گیری
۱۰۹	مقایسه کیفیت آب‌های زیرزمینی دشت کوهدشت و دشت رومشگان (لرستان)
۱۱۲	بررسی کیفیت نمونه‌های آب از سفر شرب
۱۱۳	بررسی کیفیت نمونه‌های آب از نواحی کشاورزی
۱۱۴	رخساره‌های هیدروشیمیایی
۱۱۵	بررسی میزان نیترات در آب‌های زیرزمینی دشت رومشگان و دشت کوهدشت
۱۱۶	نتیجه گیری
۱۱۶	ویژگی‌های اقلیمی استان لرستان
۱۱۷	میزان بارش سالانه در استان لرستان به‌طور متوسط بین ۴۰۰ تا ۴۰ میلی‌متر در نوسان است
۱۱۸	دومین استان پربارش کشور
۱۱۹	نقش آب و هوا و تنوع اقلیمی در فرایند توسعه گردشگری استان لرستان
۱۲۰	موقعیت جغرافیایی استان لرستان
۱۲۱	تنوع اقلیمی استان
۱۲۲	سرد کوهستانی
۱۲۲	متعدیل مرکزی
۱۲۳	گرم جنوبی
۱۲۳	ناهمواری‌ها
۱۲۴	اقلیم و توریسم
۱۲۵	نتیجه گیری
۱۲۵	راهکارها و پیشنهادات مرتبط با اقلیم
۱۲۶	راهبردهای پیشنهادی

۱۲۶	راهکارهای مقابله با خشکسالی و بحران آب در استان لرستان
۱۲۷	اهمیت خشکسالی
۱۲۷	خشکسالی در استان لرستان
۱۲۸	بررسی روند خشکسالی استان لرستان طی ۴۰ سال آینده (۲۰۵۱ تا ۲۰۱۴)
۱۳۰	راه کارهای انطباق با خشکسالی در استان لرستان
۱۳۱	راهکارهای استفاده از آب با بهره وری صحیح در استان لرستان
۱۳۱	پیشنهادات
۱۳۲	نتیجه گیری
۱۳۲	شهرستان‌ها، استان لرستان
۱۳۲	۱- شهرستان ازنا
۱۳۳	جمعیت شهرستان ازنا
۱۳۳	شناسنامه اقلیمی شهرستان ازنا
۱۳۳	۲- شهرستان الیگودرز
۱۳۴	شرایط بارندگی
۱۳۴	موقعیت جغرافیایی و مواهب طبیعی
۱۳۴	بخش‌ها و دهستانها
۱۳۵	انتقال آب از الیگودرز
۱۳۵	اعتراض‌ها و خسارت‌ها
۱۳۵	اماکن دیدنی الیگودرز
۱۳۵	آبشارها
۱۳۵	الف- آبشار آب سفید
۱۳۶	ب- آبشار چکان
۱۳۶	جغرافیا آبشار چکان
۱۳۶	مسیر دسترسی
۱۳۶	ج- آبشار وارگ
۱۳۷	د- آبشار چونگ شنه
۱۳۷	از دیگر آبشارها
۱۳۷	دیگر اماکن دیدنی
۱۳۸	صنایع
۱۳۸	سدهای الیگودرز
۱۳۸	سد رودبار

۱۳۹		مشخصات رودخانه
۱۳۹		مشخصات حوضه آبریز
۱۳۹		ویژگی‌ها
۱۳۹		۳- شهرستان دورود
۱۴۰		آب و هوای شهرستان دورود
۱۴۰		شرایط بارندگی
۱۴۰		میزان رطوبت و تبخیر
۱۴۰		وضعیت درجه حرارت
۱۴۰		اقلیم و دوره خشکی
۱۴۰		جمعیت
۱۴۱		گویش مردم در
۱۴۱		بخش‌ها و دهستان‌ها
۱۴۱		جاذبه‌های طبیعی شهرستان
۱۴۲		۴- شهرستان بروجرد
۱۴۲		تقسیمات کشوری
۱۴۳		بلندترین نقطه شهرستان بروجرد
۱۴۴		باستان‌شناسی و آثار تاریخی بروجرد
۱۴۴		پوشش گیاهی
۱۴۴		گونه‌های جانوری
۱۴۴		روستای بیلاقی ونایی
۱۴۵		منطقه بیلاقی بروجرد
۱۴۵		الف-بیشه دالان
۱۴۵		ب-تنگه کپرگه
۱۴۵		ج-تنگه بزهل
۱۴۶		د-چنارستان
۱۴۶		ه-تاک درخت
۱۴۶		زبان و گویشوران شهرستان بروجرد
۱۴۷		ایلات و طوایف
۱۴۷		وجه تسمیه
۱۴۸		پیشینه
۱۴۸		پیش از اسلام

۱۴۸	یافت قدیمی بروجرد
۱۴۸	۵- شهرستان پل دختر
۱۴۹	شناسنامه اقلیمی شهرستان پلدختر
۱۴۹	آب و هوا
۱۴۹	شرایط بارندگی
۱۴۹	میزان رطوبت و تبخیر
۱۵۰	وضعیت درجه حرارت
۱۵۰	اقلیم و دوره خشکی
۱۵۰	منابع نفت و گاز
۱۵۰	جمعیت پل دختر
۱۵۱	مکان‌های دیدنی و تاریخی
۱۵۱	الف- پل‌های معروف پل دختر
۱۵۱	۱- پل کلهرت
۱۵۱	تاریخچه پل کلهرت
۱۵۱	نوع مواد سازنده پل
۱۵۱	کتیبه پل کلهرت
۱۵۱	دوره ساخت پل
۱۵۲	مشخصات عمومی پل کلهرت
۱۵۲	۲- پل گاومیشان
۱۵۲	موقعیت جغرافیایی پل
۱۵۳	مشخصات پل
۱۵۳	مرمت پل
۱۵۳	ب- غارها معروف پل دختر
۱۵۳	۱- غار کلماکره
۱۵۳	نحوه کشف
۱۵۴	یافته‌های غار
۱۵۴	نقاب‌های یافته شده از غار کلماکره
۱۵۴	یکی از ۶ گنجینه بزرگ کشف شده در جهان
۱۵۴	۲- غار کوگان
۱۵۴	کاروان‌سرای چم‌شک
۱۵۵	کشف آثاری از دوران عصر مفرغ در پلدختر

۱۵۵	منابع طبیعی و دیدنی‌ها پلدختر
۱۵۵	۱- تالاب‌های پلدختر
۱۵۵	۲- جنگل‌های بلوط
۱۵۵	۳- رودخانه کشکان
۱۵۵	۴- منابع نفت و گاز
۱۵۵	۵- آبشار آبتاف
۱۵۶	۶- دامنه کوه‌های کبیرکوه
۱۵۶	۷- کاروانسرای چمشک
۱۵۶	۸- تپه واشیان
۱۵۶	۹- محله‌ها
۱۵۷	۶- شهرستان دلفان
۱۵۷	جمعیت نور آباد
۱۵۷	موقعیت جغرافیایی نور آباد
۱۵۷	زبان دلفان
۱۵۸	اثار ملی دلفان
۱۵۸	بررسی‌های باستان شناسان
۱۵۸	پشته مرکزی
۱۵۹	پشته شرقی
۱۶۰	۲- تپه سیکوند
۱۶۰	۷- شهرستان دوره
۱۶۰	۸- شهرستان رومشگان
۱۶۱	جغرافیا شهرستان رومشکان
۱۶۱	جمعیت و مردم
۱۶۱	گونه‌های گیاهی و جانوری
۱۶۲	۹- شهرستان سلسله (الشتر)
۱۶۲	جغرافیا شهرستان سلسله
۱۶۲	نام شهرستان سلسله
۱۶۲	شناسنامه اقلیمی شهرستان الشتر
۱۶۲	اقلیم و دوره خشکی
۱۶۲	جای‌های دیدنی الشتر
۱۶۲	۱- سرابها

۱۶۳	۲- روستای هنام.....
۱۶۳	۳- پیرسک.....
۱۶۳	۴- کوهها الشتر.....
۱۶۴	تاریخ الشتر.....
۱۶۵	زبان الشتر.....
۱۶۵	نام‌شناسی الشتر.....
۱۶۶	مردم‌شناسی الشتر.....
۱۶۶	گردشگری الشتر.....
۱۶۶	راههای ارتباطی الشتر.....
۱۶۷	جمعیت الشتر.....
۱۶۷	ویژگیهای جغرافیایی منطقه الشتر.....
۱۶۹	ویژگیهای اقلیمی الشتر.....
۱۶۹	۱- وضعیت دما.....
۱۷۰	وضعیت بارش (precipitation).....
۱۷۰	نتیجه گیری.....
۱۷۱	۱۰- شهرستان کوهدشت.....
۱۷۱	شناسنامه اقلیمی شهرستان کوهدشت.....
۱۷۱	مردم‌شناسی و زبان شهرستان کوهدشت.....
۱۷۱	جغرافیای کشاورزی شهرستان کوهدشت.....
۱۷۲	آثار تاریخی و جاهای دیدنی کوهدشت.....
۱۷۲	۱- نقوش صخره‌ای هومیان.....
۱۷۳	۲- معبد سرخ دم لکی.....
۱۷۳	۳- سرخ دم لری.....
۱۷۳	۴- قلعه کوهزاد (وزنیار).....
۱۷۴	۵- قلعه زاغه (زاخه).....
۱۷۴	۶- پل سی پله (کر و دت).....
۱۷۴	۷- میل خسروآباد (خسروا) صیدصفریگ.....
۱۷۴	۷- مقبره داود رشید، یا سیله که مربوط به دوره اشکانیان است.....
۱۷۵	۸- امامزاده محمد.....
۱۷۵	۹- امامزاده ابوالوفاء.....
۱۷۶	منابع.....